

Sygn. akt IV U 1441/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 sierpnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2013r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania M. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 17 kwietnia 2013r. znak: (...)

o prawo do emerytury

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 1441/13

UZASADNIENIE

Skarżący M. M. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 17 kwietnia 2013r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury. Skarżący podniósł, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako mechanik napraw pojazdów samochodowych w kanałach, na dowód czego wniósł o przesłuchanie świadków.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, powołując się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r., Nr. 153 poz. 1227 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami) wskazując, że skarżący powinien był dołączyć do wniosku wszelką dokumentację. Z treści świadectwa pracy w Przedsiębiorstwie (...) nie wynika, aby praca skarżącego była pracą wyłącznie w kanałach remontowych, ponadto wnioskodawca był zatrudniony również na stanowisku konserwatora urządzeń dźwigowych dozorowanych. Korzystał też z urlopów bezpłatnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2012r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 1 września 1968r. do dnia 1 lipca 1971r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Zakładach (...) w I. jako uczeń praktycznej nauki zawodu.

(bezsporne, ponadto odpis świadectwa pracy w aktach ZUS dot. kapitału początkowego)

W okresie od dnia 1 lipca 1971r. do dnia 31 lipca 1991r. skarżący pracował w Przedsiębiorstwie (...) Filia w I. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku mechanik napraw pojazdów samochodowych. Większość pracy skarżący wykonywał przy naprawie samochodów w kanałach remontowych, co polegało na demontażu i montażu elementów takich jak np. tylne mosty, wały napędowe, skrzynie biegów, silniki. Pewne czynności przy takim demontażu i montażu, np. odkręcanie części śrub, odbywało się spoza kanału remontowego. W większości poza kanałem remontowym były wykonywane czynności związane z naprawą hamulców. Począwszy od lutego 1977r. skarżący pełnił funkcję pracującego brygadzysty, przy czym po powrocie z kontraktu z ZSRR – od dnia 1 października 1986r. w zastępstwie S. N.. Z uwagi na organizację warsztatu, tj. rozpoczynanie pracy od godziny 7:00 przez majstra, obowiązki brygadzysty polegały na rozdzieleniu pracy pomiędzy wszystkich pracowników warsztatu, w tym pracujących na stanowiskach bezkanałowych, po rozpoczęciu pracy warsztatu, co odbywało się w godzinach od 6:00 do około 6:30. Ponadto od dnia 1 stycznia 1989r., z uwagi na nabyte w listopadzie 1988r. stosowne uprawnienia, skarżący zajmował również stanowisko konserwatora urządzeń dźwigowych dozorowych. Rzeczywiste obowiązki w tym zakresie wykonywał tylko przy okazji wykorzystywania suwnicy do wyciągania silników. Skarżący wykonywał też czynności przy holowaniu pojazdów.

(dowód: angaże w aktach osobowych, zakres obowiązków brygadzysty w aktach osobowych, wnioski o ukaranie z dnia 3 sierpnia 1983r. i pismo dotyczące potrącenia premii z dnia 17 sierpnia 1983r., zaświadczenie o z dnia 9 listopada 1988r. o ukończeniu kursu w aktach osobowych, zeznania świadków S. N. i M. R. oraz zeznania wnioskodawcy z rozprawy w dniu 9 sierpnia 2013r.)

W okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) Filia w I. skarżący korzystał w dniach od 7 września 1984r. do 10 lutego 1986r. z urlopu bezpłatnego w związku z pracą w ZSRR na stanowisku pomocnika murarza. Również jako pomocnik murarza skarżący pracował Rzymskokatolickiej Parafii (...) A. w I. w dniach od 5 sierpnia 1991r. do 31 marca 1992r. i u H. B. w dniach od 1 kwietnia do 31 grudnia 1992r. Z kolei w okresie od dnia 11 sierpnia 1983r. do dnia 29 lipca 1994r. wnioskodawca był zatrudniony przez Stowarzyszeni (...) (...) w I. na stanowisku pracownika stolarskiego. Od dnia 1 sierpnia 1994r. skarżący pracuje jako stolarz w Fabryce (...) sp. j. w I..

(bezsporne, ponadto odpisy świadectw pracy i zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu w aktach ZUS)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie należy wyjaśnić, że stan faktyczny sprawy co do określenia poszczególnych stosunków pracy (pracodawcy, okresu zatrudnienia), był bezsporny. Nie było też sporu co do tego, że wnioskodawca nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych u pracodawców innych, niż Przedsiębiorstwo (...) Filia w I.. Niesporne było wreszcie i to, że skarżący ukończył 60 lat, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i na dzień 1 stycznia 1999r. legitymował się łącznym stażem 25 lat. Spór sprowadzał się do tego, czy wnioskodawca świadczył pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako mechanik samochodowy w kanałach remontowych.

Należy wobec tego wyjaśnić, że z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat

pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący, jak wskazano wyżej, bezspornie spełnia kryterium wymaganej na dzień 1 stycznia 1999r. sumy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, skończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Odnośnie tego, czy praca wnioskodawcy jako mechanika samochodowego była pracą w warunkach szczególnych, trzeba wskazać, że skarżący wprawdzie nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w takich warunkach szczególnych, a zgodnie z § 2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. okresy pracy m.in. w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w odpowiednim świadectwie, jednak świadectwo takie bądź jego brak nie jest jednak bezzwzględną przesłanką ani do zaliczenia, ani do niezaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie charakteru pracy także w oparciu o inne dowody niż świadectwo z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik go nie posiada, bądź przedkłada świadectwo nieodpowiadające określonej w przepisie formie.

Skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to trzeba wyjaśnić, że obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Wprawdzie wobec tego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 53 ust. 2 tej samej ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. i tożsama regulacja w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej), jednak jednocześnie tylko tych pracowników, którzy wykonują rodzaj prac lub zajmują stanowiska pracy określone w przywołanym wyżej rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983r. W wykazie A, stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, wymieniono prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych (dział XIV „Prace różne”, poz. 16). W wydanym w oparciu o to rozporządzenie zarządzeniu nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej, z którego to zarządzenia można obecnie korzystać pomocniczo w procesie wykładni przepisów rozporządzenia co do ustalenia, czy praca ubezpieczonego to praca w warunkach szczególnych, pod taką samą pozycją załącznika nr 1 podkreśla się, że chodzi o osoby zatrudnione wyłącznie w kanałach remontowych, m.in. wykonujących pracę wyłącznie w tychże kanałach remontowych mechaników samochodowych, które to podkreślenie należy odnieść do przesłanki pracy na danym stanowisku w pełnym wymiarze czasu.

W ocenie Sądu praca skarżącego w Przedsiębiorstwie (...) Filia w I. nie mogła być uznana za pracę w warunkach szczególnych, gdyż nie była to praca mechanika samochodowego wyłącznie w kanałach remontowych. Tylko praca wyłącznie w kanałach remontowych spełniałaby przesłankę pracy w pełnym wymiarze czasu w warunkach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, w tym wypadku w niewielkim pomieszczeniu z utrudnioną wentylacją i o podwyższonej wilgotności, a przy tym w wymuszonej pozycji ciała, tj. wymagającej pracy z uniesionymi rękami. Tego rodzaju praca mechanika samochodowego mogła występować w wielkich przedsiębiorstwach samochodowych (np. komunikacji miejskiej w dużych miastach), gdzie występowała ścisła specjalizacja mechaników, w tym takich, którzy pracowali właśnie wyłącznie w kanałach remontowych. Nie sposób uznać za wiarygodne twierdzeń skarżącego, że należał on do takich właśnie pracowników, gdyż zebrane w sprawie

dowody wskazują, iż taka ocena charakteru pracy wnioskodawcy pozostaje w sferze jego dowolnej, a przy tym nieuzasadnionej oceny, zamiast w sferze faktów. Skarżący wprawdzie niewątpliwie znaczną część swoich obowiązków wykonywał w kanałach remontowych, ale nie sposób pominąć, że ponadto był on już od lutego 1977r. brygadzistą (pełnieniu której to funkcji wnioskodawca przeczył tylko na początku rozprawy), a przy tym niektóre czynności, co potwierdzili również świadkowie, wykonywał spoza kanału. Wprawdzie zarówno wnioskodawca, jak i świadkowie twierdzili, że takie czynności były sporadyczne, jednak łącznie składają się one na szereg obowiązków, które z pewnością nie były pracą w kanałach remontowych, a do których zaliczyć trzeba zdarzające się naprawy hamulców, obsługa suwnicy przy wyciąganiu silników (a więc z pewnością również przy ich ponownym montażu), odkręcanie niektórych elementów spoza kanału, holowanie pojazdów, nawet jeśli ograniczało się ono tylko do ich ustawiania na kanale czy ściągania z kanału. Trzeba przy tym podkreślić, że wobec znacznej odległości zdarzeń opisywanych przez wnioskodawcę i świadków od daty rozprawy, przy ocenie charakteru pracy skarżącego Sąd oparł się przede wszystkim na dokumentach z akt osobowych wnioskodawcy, gdyż to one tworzą spójny i ciągły obraz obowiązków skarżącego.

W opisanej sytuacji nie było podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca legitymuje się przesłanką 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach i tym samym prawo do emerytury nie mogło być mu przyznane. Należy podkreślić, że prawo do obniżenia wieku emerytalnego ma charakter wyjątku, wobec czego jego zakresu nie można rozszerzać w drodze wykładni przepisów prawa, która musi być ścisła, co m.in. nie pozwala ani na rozszerzającą wykładnię załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., ani na pominięcie stałości wykonywania pracy w warunkach szczególnych i pełnego jej wymiaru jako przesłanki przyznana wnioskowanego prawa. W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw do uwzględnienia odwołania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴§ 1 kpc odwołanie to oddalił.